Ювілеї

Щиро вітаємо директора Інституту проблем безпеки атомних електростанцій Національної академії наук України, академіка НАН України, доктора технічних наук, члена редколегії журналу «Ядерна та радіаційна безпека», професора Ключникова Олександра Олександровича з 70-річчям!

Олександр Олександрович Ключников

Засновник і керівник наукової школи з ліквідації наслідків важких техногенних аварій і поводження з радіоактивними відходами — Олександр Олександрович Ключников — народився 10 лютого 1945 року в Києві.

У 1967 році закінчив навчання на кафедрі експериментальної ядерної фізики фізичного факультету Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка та отримав диплом інженера-фізика.

У 1967—1970 роках працював в Інституті фізики, з 1970 року — в Інституті ядерних досліджень, де закінчив аспірантуру і захистив кандидатську дисертацію. 1979 року був призначений директором Спеціального конструкторсько-технологічного бюро з експериментальним виробництвом, яке очолював протягом 18 років.

Більшість розробок О. О.Ключникова пов'язана зі створенням сучасної прискорювальної техніки, радіометричної та дозиметричної апаратури. Під його керівництвом і за безпосередньої участі проведено багатопланові дослідження, результатом яких стали понад 100 зразків унікальних приладів та установок, що використовуються в різних галузях науки і техніки, зокрема такі, як система приладів розподіленого керування технологією експерименту, багатоцільовий прискорювально-аналізуючий комплекс «Експрес», малогабаритні нейтронні генератори та високовольтні джерела живлення, засоби індивідуального захисту тощо.

Від перших днів аварії на Чорнобильській атомній електростанції (ЧАЕС) О. О. Ключников брав активну участь у ліквідації її наслідків. Виконуючи обов'язки начальника академічного штабу в Чорнобилі, він проводив наукові дослідження та здійснював монтаж вимірювальної апаратури безпосередньо на аварійному енергоблоці станції. Встановлений за результатами цієї роботи інформаційно-діагностичний комплекс «Шатер», що не має аналогів у світовій практиці приладобудування, став надійною базою даних з ядерної та радіаційної безпеки об'єкта «Укриття».

1996 року О. О. Ключников був призначений генеральним директором Міжгалузевого науково-технічного центру (МНТЦ) «Укриття» НАН України. Під його керівництвом ця установа здобула високий авторитет і брала участь у реалізації низки міжнародних проектів, спрямованих на стабілізацію стану об'єкта «Укриття» та перетворення його на екологічно безпечну систему. Значна увага приділялася узагальненню наукових результатів з метою їх поширення на інші об'єкти, що використовують ядерні технології.

Особливе місце в діяльності вченого посідають роботи, спрямовані на розв'язання проблем безпечної та ефективної експлуатації АЕС України, поводження з радіоактивними відходами. 2004 року, завдяки високому науковому потенціалу та організаційним здібностям О. О. Ключникова, МНТЦ «Укриття» перетворено на Інститут проблем безпеки атомних електростанцій (ІПБ АЕС), а О. О. Ключников очолив цю установу — єдину установу такого профілю в Україні. 2006 року його призначено науковим керівником Державної комплексної програми робіт щодо виведення Чорнобильської АЕС з експлуатації та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему.

В Інституті проблем безпеки атомних електростанцій, окрім МНТЦ «Укриття», який залишився в його структурі, створено відділення атомної енергетики, безпечної експлуатації АЕС, зняття з експлуатації АЕС, проектування об'єктів з радіаційно-ядерними технологіями.

Європейським банком реконструкції і розвитку у травні 2004 року Інститут призначено Інженером-Клієнтом з метою ефективного виконання першочергових заходів на об'єкті «Укриття». ІПБ АЕС взаємодіє з багатьма науковими центрами

і проектними організаціями в Україні, Росії, Білорусі, США, Великобританії, Франції, Німеччині, Японії тощо.

Доктор технічних наук, професор О. О. Ключников у 1992 році був обраний членом-кореспондентом, а у 2009 — академіком НАН України зі спеціальності «атомна енергетика». Він є членом бюро Відділення фізико-технічних проблем енергетики НАН України, членом науково-технічної ради НАЕК «Енергоатом», Почесним членом та членом правління Українського ядерного товариства, головним редактором науково-технічного збірника «Проблеми безпеки атомних електростанцій і Чорнобиля». Із 2008 по 2010 роки обирався Президентом Українського ядерного товариства.

Заслужений діяч науки і техніки (1995), Почесний енергетик України (2005), Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1985), Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (1999). Нагороджений орденом «Знак пошани» (1985), Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР (1986); орденами «За заслуги» II ступеня (2010) та III ступеня (2005), Почесною грамотою Верховної Ради України (2006); орденом Преподобного Нестора Літописця III ступеня (2004); відзнакою НАН України «За наукові досягнення» (2006). У загальному доробку О. О. Ключникова понад 300 публікацій, які зробили суттєвий внесок до наукового надбання України. П'ять видань, підготовлених за участі О. О. Ключникова та призначених для спеціалістів АЕС, студентів вищих навчальних закладів, аспірантів, наукових співробітників, увійшли до книжкової серії «Безпека атомних електростанцій».

2011 року за визначний особистий внесок у зміцнення безпеки вітчизняної атомної енергетики, багаторічну плідну наукову діяльність академіку Ключникову Олександру Олександровичу присвоєно звання Героя України з врученням ордена Держави.

Шановний Олександре Олександровичу! Уклінно складаємо свою шану за Ваш труд та гідно прожите життя. Від усієї душі бажаємо Вам міцного здоров'я і щастя, життєвої мудрості, успіхів у всіх починаннях. Нехай Ваші цілі стають завершеними, а мрії втілюються в реальність.

Колектив ДП «Державний науково-технічний центр з ядерної та радіаційної безпеки»

Редакція журналу «Ядерна та радіаційна безпека»